Glas zaveznikov

Leto II - Št. 455 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 5 lir

TRST, sreda 11. decembra 1946

UREDNISTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst ul. Silvio Pellico st. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 5; zaostale L. 10. Rokopisov ne vračamo.

KONČNI SPORAZUMI MINISTROV O SVOBODNEM PODROČJU TRSTA

Ustanovitev mednarodne komisije za preučitev vprašanj pristanišča

Upravnika luke bo imenoval guverner

NEW YORK, 11. decembra — **V teku včerajšnjega jutranjega zasedanja so štirje zunanji ministri razpravljali o zadnjih manj pomembnih točkah, ki se nanašajo na svobodno področje Trsta. Sporazumeli so se, da bodo v mednarodno komisijo za svobodno luko, ki bo preučila vsa vprašanja, ki se tičejo uporabe pristanišča, sprejeli tudi Poljsko in Švico. V komisiji bodo poleg tega zastopniki štirih velesil, Jugoslavije, Italije, Češkoslovaške, Avstrije in Madžarske.**

Molotov je sprva predložil, naj bi bile zastopane v komisiji za svobodno tržaško pristanišče tudi Albanija, Romunija, Ukrajina in Poljska, medtem ko so ostali trije ministri podpirali kandidaturo Švice. Molotov je nato umaknil svoj predlog zaradi Bevinove opazke.

Stroške, ki so potrebni za vzdrževanje te komisije, bodo nosili člani te komisije v sorazmerju, katero bodo sami določili.

Glede vprašanja ali bo imela komisija pravico napraviti ugotovitve tudi v sosednjih državah, ali pa bo njeno delovanje omejeno samo na svobodno tržaško ozemlje, so sklenili, da se bo njeno delovanje lahko raztegnilo «na vsako vprašanje, ki je v zvezi delavnostjo, rabo in upravo svobodnega pristanišča, kakor tudi na tehnične pogoje pri prometu med svobodnim pristaniščem in državami, katerim pristanišče služi.»

Ministri so poleg tega sprejeli Byrnesov predlog, naj upravnika svobodne luke imenuje tržaški guverner na podlagi seznama, ki ga bo predložil vladni svet. V primeru nesporazuma pa bodo morali vprašanje predložiti Varnostnemu svetu.

Dosegli so tudi sporazum o določilu, ki prepoveduje izključne zveze, kot n. pr. carinsko zvezo med svobodnim področjem in ostalimi državami.

Svet zunanjih ministrov je sprejel tudi posebne sklepe za potrditev sporazuma o Trstu v pogledu Avstrije in Švice, ki nista članici Združenih narodov.

Dosegli so tudi sporazum o preračunu svobodne luke, o prenosu bivše italijanske državne imovine na svobodno področje ter o preusmeritvi prometa v druga pristanišča.

Zasedanje so nato preložili na današnji dan. Nerešeno je ostalo še določilo, ki daje letalom pravico pristanka na svobodnem področju, netrgovskim letalom pa pravico preleta področja, pri čemer pa ni določeno, če bodo ta letala lahko pristala, da se skrbe s gorivom in zaradi popravil.

Zunanji ministri upajo, da bodo v prihodnjih dneh lahko rešili še manj važna vprašanja, ki se tičejo mirovnih pogodb s petimi satelitskimi državami. Zunanji minister Byrnes je sinoči povabil ostale člane Sveta na poslovilno večerjo.

NEREDI V PADOVI

Trst, 11. decembra

PRO Julijske krajine sporoča: Včeraj se je v bližini častniškega kluba v Padovi okoli 12. ure zaletel tovorni avto v skupino Italijanov. Prisotni so napadli šoferja in pokvarili tovorni avto. Šoferja je rešila civilna in vojaška policija.

Razširili so napačne vesti, po katerih naj bi bila dva Italijana ubita. Množica 150 ali še več demonstrantov je pobesnela in se zbrala pred častniško restavracijo, kjer je napadla častnike, ki so prihajali h kosilu. Množica je nato šla proti hotelu «Storione» in vdrla v prostore. Demonstranti so razbili okna in raztrgali angleško zastavo. Civilna in vojaška policija sta kmalu napravili red. Dva častnika in več demonstrantov je lažje ranjenih. Angleško zastavo so rešili, avtomobil pa je zažgan.

POLJSKA PREPOVEDALA UVOZ ČASOPISOV

Washington, 11. decembra

Ameriško zunanje ministrstvo je dobilo obvestilo, da je poljska vlada prepovedala uvažanje 17 poljsko-ameriških časopisov, ki izhajajo v Združenih državah. Gre za največje in najvplivnejše poljske dnevnike in tednike, ki izhajajo v Združenih državah. Sporočilo o prepovedi je brez navedbe razlogov 15. novembra objavil uradni organ poljskega tiskovnega urada. Ta ukrep poljske vlade je zadel tudi druge liste, ki izhajajo izven Poljske, in sicer skupaj 56 poljskih listov, ki izhajajo z Združenih državah, Veliki Britaniji, Italiji, Avstriji, Franciji, Palestini in na Bližnjem Vzhodu.

ŠPANIJA DEMONSTRIRA PROTI ZDRUŽENIM NARODOM

London, 11. decembra

Predvčerajšnji dan štejejo v Španiji za dan protesta proti razpravljanju Združenih narodov o Francovem režimu. V Madridu so bili povsod proglasi, ki so zahtevali, naj prebivalstvo sodeluje pri manifestaciji za Franca. Civilni uradniki in delavci v uradih falangistične stranke so dobili ukaz, da sodelujejo na manifestaciji toda po vesteh iz Madrida, so jim ukazali, naj ne oblečejo strankinih uniform. Na vseh veleposlaništvih in tujih misijah so povečali straže. Na predvečer manifestacije je neka bomba razdejala sedež španske mladinske organizacije v Barceloni, druga bombe pa so eksplodirale v raznih delih mesta.

VLADNA KRIZA V FRANCIJI

London, 11. decembra

Predsednik francoske narodne zbornice socialist Vincent Auriol je včeraj izjavil, da je predsednikom političnih strank predložil sestavo «velike republikanske zveze», v kateri bi bili komunisti, socialisti, in ljudsko republikansko gibanje. Dodal je, da ima to namen odstraniti obstoječa nasprotja med desničarskim in levičarskim blokom, ki preprečuje sestavo nove vlade in ograža bodočnost Francije. Auriol je dejal, da bodo sklep sprejeli ali pa odklonili na večernem sestanku predsednikov strank.

Naknadno poročajo, da se predsedniki strank po triurnem razpravljanju niso mogli sporazumeti za sestavo koalicijske vlade na širši osnovi. Predhodno je zbornica glasovanje o novem ministrskem predsedniku odložila na današnje zasedanje.

ZASEDANJE INDIJSKE USTAVODAJNE ZBORNICE

London, 11. decembra

V ponedeljek se je prvič sestala indijska ustavodajna zbornica. Člani, ki pripadajo muslimanski zvezi (74), se zasedanja niso udeležili. Začasni predsednik zbornice je podal pregled ustav Francije, Švice in Kanade, nato pa priporočil pozorno preučitev ustave Združenih držav.

Eden izmed muslimanskih zastopnikov v indijski začasni vladi je izjavil, da kakršna koli ustava, ki bi jo izdelala kongresna stranka, za indijske muslimane ne bo imela večje vredosti kot kos papirja. Dodal je, da ima petkovo izjavo britanske vlade za «taktično zmago» muslimanske zveze.

CARINSKA UNIJA JUGOSLAVIJA-ALBANIJA

Beograd, 11. decembra

Jugoslovanska in albanska vlada sta imenovali skupno komisijo za podpis sporazuma o vzporeditvi gospodarskih načrtov ter o odpravi carinskih meja in carin med Jugoslavijo in Albanijo.

Razlaga pravi, da je do tega sporazuma prišlo zaradi želje po okrepitvi in izpopolnitvi čim boljših odnošajev med svobodnimi narodi Balkana in vsega sveta, zaradi čim večje medsebojne pomoči in tesnega sodelovanja na vseh gospodarskih področjih v obeh državah.

S tem sporazumom nudi Jugoslavija narodni republiki Albaniji veliko podporo in pomoč v proizvajalnih in ostalih sredstvih, da bi se čim hitreje in čim popolneje gospodarsko dvignila.

DENACIFIKACIJA V AVSTRIJI

Washington, 11. decembra

Poročevalec ameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da v Združenih državah menijo, da si morajo Sovjeti «sami pripisati krivdo», če denacifikacija v Avstriji ne napreduje tako hitro, da bi jih zadovoljila, ker niso pristali na zakone, ki jih je izdala avstrijska vlada in ki so jih odobrili ostali člani Zavezniškega nadzorstvenega sveta.

Poročevalec se je skliceval na poročila dunajskih listov in spomnil na to, da je zakon o denacifikaciji, ki so ga podpirale vse protinacistične stranke, vštevši komunistično, predložila ameriška vlada. Tega zakona pa Zavezniški nadzorstveni svet ni odobril, ker so Sovjeti odrekli priznanje.

Grška spomenica pred Varnostnim svetom

Zatrjevana odgovornost Jugoslavije, Bolgarije in Albanije

LAKE SUCCESS, 11. decembra — «Reuterjev» dopisnik v Lake Successu poroča, da so včeraj pred Združenimi narodi ponovno načeli kočljivo balkansko vprašanje. Varnostni svet je pričel razpravljati o spomenici grške vlade, ki govori o domnevni jugoslovanski, bolgarski in albanski pomoči gveriljcem ob grški meji. Grški ministrski predsednik Tsaldaris je — kot je znano — odpotoval v New York, da bi pospešil razpravljanje o prizivu. Veliko Britanijo zastopa washingtonski poslanik lord Inverchapel.

Kakor izhaja iz pisma, ki ga je Grčija predložila Varnostnemu svetu, «povzroča položaj trenje med Grčijo in njenimi sosedi, ker nudijo ti pomoč gveriljcem v severni Grčiji, kar je naperjeno proti javnemu redu in celovitosti Grčije». Če položaja ne bodo razčistili, bo verjetno spravil v nevarnost ohranitev miru in svetovne varnosti.

Grčija je zahtevala, naj zadevo čimprej preiščejo ter izjavila, da je Jugoslavija izurila, organizirala in oborožila gveriljske tolpe ter da nosita Bolgarija in Albanija isto odgovornost za delovanje sovražnih tolp na področju severne meje.

Varnostni svet je včeraj odložil razpravljanje o prošnji za pristop Siama k Združenim narodom, ker je Gromiko izjavil, da potrebuje za preučitev tega vprašanja več časa. Francoski delegat Parodi je priporočil, naj bi prošnjo preučili čimprej. Prošnjo so podprle tudi Britanija, Združene države in Kitajska. O njej bodo razpravljali na prihodnjem zasedanju Varnostnega sveta.

Po dolgotrajnem in utrudljivem razpravljanju, ki je trajalo skoraj pet ur in ki je stavilo potrpežljivost delegatov na močno preizkušnjo, je Svet sklenil, da bodo povabili grške in jugoslovanske predstavnike, naj se (brez pravice glasovanja) udeležé razprave o grški pritožbi; Svet je sklenil povabiti tudi bolgarska in albanske predstavnike, da podajo izjave. Če bi Svet pozneje dognal, da spada zadeva bolj pod pojem «spora», kakor pod pojem «položaja», bo povabil Bolgarijo in Albanijo, da se udeležita razprave.

Sejo Varnostnega sveta so preložili na četrtek.

MESTROVIĆ - PROFESOR V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Sirakuze, 11. decembra

Jugoslovanskega kiparja Ivana Mestroviča, enega izmed vodilnih svetovnih umetnikov, so imenovali za profesorja kiparstva na sirakuški univerzi. Pričakujejo, da bo kmalu dospel semkaj. Predaval bo dijakom umetnostne akademije.

IRGUM IN STERN USTAVILI AKCIJE MED ZIONISTIČNIM KONGRESOM

Basel, 11. decembra

Za 22. zionistični kongres, ki se je pričel v ponedeljek v Baslu, je policija izvedla izredno stroge ukrepe.

Iz Tel Aviva poročajo, da sta se dve židovski teroristični organizaciji, in sicer Irgum Zwai Leumi ter Stern odločili, da v času zasedanja baselskega kongresa ne bosta izvajali nasilnih dejanj. Pravijo, da sta v tem pogledu popustili na pritisk Hagenaha — ilegalne vojske Židovske agencije. Isti viri pa poročajo, da se bodo nasilna dejanja nadaljevala, če bodo še naprej odvajali tajne židovske priseljence na Ciper. Pogajanja med Hagenahom in obema tajnima organizacija so dosegla višek v nedeljo zvečer, ko je Hagenah obvestil obe oganizaciji, da se bo poslužil, če bo potrebno, tudi sile, da ju spravi k pameti.

VELIKA BRITANIJA NE BO DOPUSTILA DIKTATURE V NEMČIJI

London, 11. decembra

Iz verodostojnega vira so včeraj Londonu ponovno potrdili zagotovilo, da Velika Britanija ne bo dopustila obnovitve diktature v Nemčiji. Poročevalec britanskega zunanjega ministrstva je izjavil, da so ga pozvali, naj poda mnenje o ponedeljskih napadih sovjetskega lista «Pravda» proti voditelju nemške socialnodemokratske stranke Kurtu Schumacherju, ki ga je list označil «kot drugega führerja na oblasti».

«Velika Britanija, ki si skupno s Francijo in dominioni deli čast, da je stopila v boj proti nemškem nacionalsocializmu, ko je bilo še malo bojevnikov, nima nobenega namena dopuščati preroda militarizma in nacionalizma» — je izjavil poročevalec. Dodal je, da Velika Britanija na bo dovolila nastopa nobenega novega «führerja» niti razvoja diktature ene same stranke. Osnovni smoter britanske uprave v Nemčiji — je nadaljeval poročevalec — je okrepitev demokracije.

Na vprašanje, če so britanske oblasti pojasnile Schumacherju, ki je dal razumeti, da po njegovem mnenju avstrijsko-nemške meje še niso dokončne, da temu ni tako, je poročevalec zunanjega ministrstva izjavil, da bo britanska vlada še nadalje odločno podpirala neodvisnost Avstrije in da so to stališče naznanili že v ponedeljek na neki tiskovni konferenci. Dodal je, da Velika Britanija ne more prevzeti odgovornosti za vse izjave, ki jih je podal Schumacher med svojim bivanjem v Londonu.

«Pravda» je bila namreč objavila dolg in oster članek znanega komentatorja Zaslavskega o nedavnem londonskem obisku voditelja nemških socialnih demokratov Kurta Schumacherja. Zaslavski piše, da so Schumacherja v Londonu sprejeli kot kakega narodnega junaka in zmagovalca, da so napravili iz njega nekakega novega führerja mednarodnega razpravljanja o nemškem vprašanju, in sicer neposredno potem, ko je bil podpisan sporazum o združenju angleškega in ameriškega zasedbenega področja. Zaslavski pravi končno, da so se začele zbirati okoli Schumacherja reakcionarne sile, ki hočejo izpodrezati korenine novi porajajoči se nemški demokraciji.

MONTGOMERY SPET V BRITANIJI

London, 11. decembra

Včeraj popoldne je prispel na letališče Northolt načelnik britanskega imperialnega glavnega stana maršal lord Montgomery, ki se je vrnil s Srednjega Vzhoda in iz Evrope, kjer je pregledal tam razmeščene britanske čete.

Politični odbor ZN in Španija

Ne prekinitev odnošajev pač pa odpoklic veleposlanikov

Težave z vprašanjem razorožitve

Dramatično zasedanje skupščine

LAKE SUCCESS, 11. decembra — Kot smo včeraj kratko poročali, je politični odbor glavne skupščine ZN sklenil, da bo članom Združenih narodov priporočil, naj iz Španije odpokličejo veleposlanike in ministre, ne bo jim pa v uradni obliki priporočil, naj pretrgajo diplomatske odnošaje s špansko vlado. Odbor je poleg tega sklenil, da bo priporočil Varnostnemu svetu, «naj preuči primerne ukrepe za rešitev položaja», če v «primernem roku» ne bo prišlo do zamenjave Francove vlade.

Glasovanje o predlogu, s katerim bi priporočili prekinitev diplomatskih odnošajev s Francovo vlado, je izpadlo neodločno (20 proti 20), zaradi česar je priporočilo propadlo.

Predlog o odpoklicu veleposlanikov in ministrov, ki so ga, kot rečeno, sprejeli, je stavila Belgija. Belgijski predlog se glasi: «Glavna skupščina priporoča: Če v primernem roku ne bo prišlo do zgoraj omenjenih političnih okoliščin (konca Francove vlade) bo Varnostni svet pretresel primerne ukrepe, da bi razčistil položaj: glavna skupščina poleg tega priporoča, naj bi Združeni narodi takoj odpoklicali veleposlanike in poslanike, ki so akreditirani v Madridu.»

Za prvi del predloga (VS naj razčisti položaj) je glasovalo 26 delegatov 8 jih je bilo proti 16 pa se jih je vzdržalo; drugi del predloga (odpoklic veleposlanikov) so sprejeli s 27 glasovi proti 7 (16 se jih je vzdržalo). Pri glasovanju o prvem delu predloga sta se Velika Britanija in Združene države vzdržale; Združene države so se vzdržale tudi glasovanja o drugem delu predloga, dočim je Britanija ob tej priliki glasovala v korist predloga.

Zaradi razgibanosti je prišlo do nekaterih zmešnjav. Ko je predsednik predložil glasovanje o odpoklicu veleposlanikov, se je britanski delegat Shawcross uprl besedam «v obliki opomina», kot je prvotno stalo v belgijskem predlogu. Izjavil je, da pomenijo po njegovem mnenju te besede neposredno grožnjo španskemu narodu;; če bi te besede črtali, bi bila Britanija pripravljena glasovati v korist predloga. Gromiko je najprej zagovarjal ta dostavek, nato pa je pristal, da bi ga črtali, če bi o tem posebej glasovali in dosegli soglasnost. Belgija je pristala na črtanje; nato so ločeno glasovali o obeh delih predloga.

Francoski predlog, ki ga je v nedeljo odobril pododbor, po katerem naj bi članice ZN ne uvažale živil iz Španije, dokler ne bi imele zagotovil, da ta živila niso več neobhodno potrebna za prehrano španskega naroda, so s 33 proti 10 glasovom (4 delegati so se vzdržali) zavrnili.

Upanja, da bi lahko dosegli sporazum o glavnih točkah predlogov za razorožitev, ki bi jih predložili glavni skupščini so po včerajšnjem peturnem razpravljanju v pododboru, ki ima nalogo pripraviti predlog ki bi bil sprejemljiv za vse, precej upadla. Sestanek pododbora, za katerega so upali, da bo že včeraj lahko predložil osnutek sprejetih odločitev, je bil prekinjen.

Pododbor se je sestal neuradno, iz uglednega vira pa smo izvedeli, da je sovjetska delegacija stavila nove predloge. Sovjetska vlada je pripravljena demobilizirati čete, ki jih bo odtegnila iz tujine, ni pa pripravljena demobilizirati vojske na domačem ozemlju. Sporazuma niso dosegli niti o tem vprašanju niti o vprašanju nadzorstva nad razorožitvijo.

Odbor se je sporazumel, da bo glavni skupščini predložil le del osnutka: 1.) glavne skupščina priznа potrebo po takojšnjem uravnanju in zmanjšanju oboroževanja ter oboroženih sil; 2.) v skladu s tem priporoča glavna skupščina Varnostnemu svetu, naj takoj preuči izdelavo za ta namen potrebnih ukrepov ter zagotovi, da bodo uravnanje in zmanjšanje oboroževanja splošno izpolnili ter da bodo načrte, ki jih bo izdelal Varnostni svet, predložili v ratifikacijo državam članicam Združenih narodov.

Zgodovinska priložnost

Glavna skupščina ZN je na eni svojih doslej najdramatičnejših sej razpravljala o zgodovinskem sklepu o razorožitvi ter o mednarodnem nadzorstvu nad podatki o vseh četah ter vsem orožju. V napeti, bliskoviti izmenjavi misli med britanskim zastopnikom Shawcrossom ter Molotovom je imela skupščina nenadoma pred seboj v naglici sestavljeni britanski predlog, ki hoče enkrat za vselej urediti življenjsko važno vprašanje, ali bodo vse države na svetu odprle vrata nadzorstvu nad svojimi četami ter oboroženim vojstvom.

Po pet urni debati o štetju čet je Shawcross odgovoril pozivu sovjetske delegacije na ta način, da je nenadoma predložil resolucijo, ki je učinkovala kakor bomba in ki zahteva ustanovitev mednarodne nadzorstvene komisije za nadzorstvo nad vsemi četami in oboroženimi vojskami po svetu. Ta komisija naj ne bi bila podvržena pravici veta.

Delegati in poslušalci so vzhičeni, toda zmedeni zaradi nagle spremembe v celotnem položaju vzklikali Shawcrossovi izjavi: «To je zgodovinska priložnost».

Ta opomba je sledila vprašanju sovjetskega delegata Višinskega, ki je vprašal Shawcrossa ter ameriškega zastopnika Connallyja, ali sprejmeta besedi «in oboroženih» povsod, kjer so v resolucijah omenjene čete. Višinski je rekel, da sta vprašanji čet in oboroženih «nedeljivi» in da tvorita eno in isto vprašanje.

Shawcross je takoj stopil na govorniški oder ter je žarečo v obraz izjavil: «Takoj sprejmem ta poziv. Višinski in Molotov dobro poznata britansko stališče o tej zadevi. Objavili bomo vse podrobnosti o naši oboroženi v trenotku, ko bo za to določen primeren sistem. Mislim na mednarodni sistem — na sistem, kateremu so se zastopniki Sovjetske zveze do pred približno mesecem dni stalno upirali. Mislim na sistem, o katerem ni bilo mogoče doseči sporazuma in ki je zaviral debato v komisiji za atomsko silo».

Shawcross je nato s povzdignjenim glasom nadaljeval: «Ko bodo te stvari urejene v okviru Varnostnega sveta, smo pripravljeni dovoliti sovjetskim agentom, da pridejo v Anglijo in tam ugotovijo resničnost številk, ki jih bomo navedli, kakor hitro bodo Sovjeti dovolili britanskim, — severnoameriškim, francoskim, in kitajskim delegatom ali delegatom katere koli druge države, da gredo v njihove države in ugotovijo verodostojnost podatkov, ki so jih oni dali.

«Kaj bi bilo pravičnejše kot to», je vprašal Shawcross ter dodal: «Dovolite mi neko vprašanje. Vabim Molotova, naj pove, če je zdaj pripravljen pristati na to, da ustanovimo v okviru Varnostnega sveta mednarodni ustroj, ki bo mogel delovati ne kot državna, ampak kot mednarodna ustanova, katera bo imela nalogo nadzirati in pregledovati poročila ne je o številu čet, ampak tudi o oboroženi v sovjetski republiki.»

Senator Tom Connally je rekel, da so Združene države pripravljene sprejeti sistem nadzorstva nad oboroženi in razorožitvijo. Rekel je: «Kakor hitro bo ta sistem ustanovljen, bomo popolnoma pripravljeni razdeti vsak bajonet, vsak meč, vsak top in vsako drugo orožje pristojni oblasti, ki bo nadzirala znižanje oboroženi.

«Zakaj se Sovjetska zveza tako obotavlja, da bi povedala, koliko vojakov ima v svoji državi? Mi smo pripravljeni dati vse informacije o oboroženi. Vsebovale bodo vse podatke, ki jih Višinski želi in tiste, ki jih Višinski ne želi.»

Molotov je bil videti vznemirjen in je rekel, da je pripravljen sprejeti nepričakovani Shawcrossov predlog v načelu, želel pa bi, da bi ga izročili pododboru.

Predsednik glavne skupščine Paul Henry Spaak je nato olajšal napeti položaj s predlogom, naj celotno vprašanje o štetju čet ter nadzorstvu nad razorožitvijo izročijo pododboru za razorožitev.

ATTLEE O VOJAŠKIH RAZGOVORIH Z ZSSR

London, 11. decembra

Ministrski predsednik Attlee je na vprašanje, ki so mu ga stavili v spodnji zbornici, ali ima britanska vlada z ozirom na obstoječo 20 letno pogodbo med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo s slednjo enake razgovore kot z ameriškim glavnim stanom o poenotenju orožja, odgovoril: «Veselilo bi me, če bi imeli take razgovore s Sovjetsko zvezo, toda v tem pogledu nismo imeli nobenega uspeha.»

Laburistični poslanec Anthony Greenwood je vprašal Attleeja, če lahko izjavi, na kakšen način bi sprejeli izjave drugih držav, po katerih bi se te strinjale z vprašanjem mednarodnega stališča Američanov.

Attlee je odgovoril, da bi on, kot je že izjavil 18. novembra v spodnji zbornici, ugodno sprejel take izjave od Sovjetske zveze. Attlee je 18. novembra izjavil, da ima Velika Britanija skupaj z Združenimi državami zasedene še nekatere kraje v Evropi in je vprašal, ali je tako čudno, če bi Velika Britanija še nadalje sodelovala z ameriškim glavnim stanom z ozirom na to, da sta obe državi sodelovali v veliki meri med vojno glede vprašanja oboroženi. Nadalje je izjavil, da je skušala Velika Britanija doseči enake dogovore s Sovjetsko zvezo, Velika Britanija je skušala doseči delovanje vojaškega odbora Varnostnega sveta; povabili so k udeležbi Sovjetsko zvezo, toda ta je še vedno premišljevala o tem vprašanju».

MORRISON O POENOTENJU BRITANSKEGA IN AMERIŠKEGA OROŽJA

London, 11. decembra

Predsednik lordske zbornice Herbert Morrison je v odgovor na vprašanje komunističnega poslanca Phila Piratina v parlamentu izjavil, da Velika Britanija in Združene države nista sprejeli nikakega sklepa o poenotenju orožja.

Pristavil je, da pa so naravno z ozirom na medsebojno izmenjavo orožja ter z ozirom na dejansko sodelovanje med zasebnimi silami v Nemčiji, izmenjali neuradno pogledo o nadaljevanju tega poenotenja v interesu gospodarstva in učinkovitosti.

Gveriljci hočejo samoupravno Makedonijo

Pod vodstvom odbora šestih

SOLUN, 11. decembra — Častniki glavnega stana III. armadnega zbora, ki operira trenotno proti gveriljcem v Makedoniji in Traciji, so potrdili, da imajo v rokah dokaze, iz katerih je razvidno, da delujejo razstresene gveriljske tolpe pod osrednjim nadzorstvom šestčlanskega odbora, v katerem so po njihovem zatrjevanju trije grški komunisti, ki se udejstvujejo pod privzetimi imeni ter trije člani makedonske narodno osvobodilne fronte. Prepričani so, da je smoter te organizacije ustanovitev samoupravne Makedonije.

Po zadnjih poročilih je glavni politični in vojaški sedež tega odbora v vasi Vaspori v gorah približno 40 km južno od jugoslovanske in enako od albanske meje. Zadnja poročila pravijo, da je odbor večkrat menjal glavni stan. Grški vojaški krogi trdijo, da so odbor osnovali pred približno 14 dnevi, in sicer na zahtevo grških komunistov, ki so bili vznemirjeni zaradi avtonomne politike gveriljcev, ki pripadajo makedonski narodno osvobodilni fronti. Nekateri krogi trdijo, da so se pristaši omenjene organizacije, ki so v šestčlanskem odboru, pritihotapili v Grčijo čez jugoslovansko mejo, vendar pa pravijo, da ni nikakega stvarnega dokaza za uradno jugoslovansko soudeležbo.

Medtem ko predstavljajo gveriljci v gorah Paikon in Beles še vedno precejšnjo grožnjo, so tolpe v bližini jugoslovanske meje usmerile svoje delovanje proti vzhodu v bolgarske meje. Poročila pravijo, da se neki grški bataljon bori s tolpo, ki šteje 600 mož in ki drži tri kilometre dolgo črto vzdolž bolgarske meje v bližini Didymothike, kjer prihaja na grško ozemlje železnica iz Turčije. Poročajo, da se gveriljci opirajo na bolgarsko mejo, da bi na ta način preprečili obkoljevalno taktiko vojaštva, ki se jih boji obsipati s topniškim ognjem, da ne bi granate padale na bolgarsko ozemlje.

Poročilo iz Aten javlja, da je bilo v ponedeljskih bojih v bližini grško-bolgarsko-turške trojneje pobitih 400 gveriljcev. Vladne čete so obkolile tolpo kakih 800 mož in jo prisilile, da se je umaknila proti Bolgariji. V bojih je padlo 6 vladnih vojakov, gveriljci pa so ujeli 4 častnike in nekega višjega narednika.

Poročajo, da je bilo med tolpo 150 gveriljcev, ki je v ponedeljek zvečer v bližini Mourice, približno 9 km južno od bolgarske meje, napadla ekspresni vlak na progi Aleksandropolis — Solun, tudi 20 deklet, ki so bile oborožene s strojnicami. Gveriljci so z orožjem poškodovali lokomotivo, nakar so okradli civilne potnike, požgali vso pošto in ubili dva železniška uradnika.

Poročajo tudi, da so gveriljci v bližnji soteski «justificirali» 6 orožnikov, niso pa nadiegovali 20 vojakov, ki so bili v vlaku.

Iz Aten poročajo, da je v ponedeljek med levičarskimi delavci v neki tamošnji kavarni eksplodirala bomba, ki je eno osebo ubila, sedem pa ranila. Domnevajo, da je bombo vrgel desničarski terorist. Kesneje je neznanec v bližini trga Omonia z jeepa oddal pet strelov ter ubil nekega prodajalca tobaka. V zadnjih 24 urah so med političnimi incidenti v delavskih predmestjih Aten ubili štiri osebe, deset pa so jih ranili.

Perzijski oddelki vkorakali v Azerbejdžan

Poziv prebivalstvu, naj obračuna z izdajalci

TEHERAN, 11. decembra — **Pooblaščeni predstavnik perzijskega glavnega stana v Teheranu je izjavil, da so oddelki perzijske vojske v ponedeljek zvečer prekoračili meje «avtonomne» pokrajine Azerbejdžan, da pa so naleteli le na šibek odpor. Čete, ki so bile razmeščene v Zenjanu, severozahodno od Teherana, so prekoračile mejo v smeri mesta Mianeh ter zavzele Čaflankuh, t. j. točko, ki so jo imele zasedeno znatne sile azerbejdžanske milice.**

Določeno število miličnikov se je predalo brez boja ter so orožje in strelivo izročili vladnim četam.

Istočasno je perzijski ministrski predsednik Ghavam Es Sultaneh obvestil azerbejdžanskega guverneja dr. Djavida da vstopajo čete v pokrajino, da bi nadzirale splošne volitve. Zahteval je od njega, da olajša njihovo nalogo ter spoštuje ukaze vlade s tem, da izvede volitve v redu in ob ohranitvi javne varnosti. Vladne čete so bile v Zenjanu že dva tedna ter so čakale na ukaz za prekoračitev azerbejdžanske meje.

Vladna letala so včeraj metala v Azerbejdžanu letake v katerih pozivajo prebivalstvo, naj samo nastopi proti domačim izdajalcem, ki so na oblasti, če pa ne more obračunati samo, naj se pridruži redni perzijski vojski.

Glavni stan v Teheranu je včeraj javil, da prodirajo vladne edinice v Azerbejdžan v treh kolonah. Prva, ki prodira proti Mjanehu, je zasedla podrocje Niruzabaad in Jamalbaad (predvidevajo, da je medtem zasedla tudi že Mianeh), druga kolona je odšla iz Rašta ter prodira proti severu (bila je ojačena z domačini ter je usmerila svoj sunek proti mestu Haroabaad), tretja pa je v jugozahodnem delu azerbejdžana vdrla v Kurdistan ter s pomočjo kurdskih plemen dosegla mesto Mainbulag.

Ankarski radio je včeraj javil iz Teherana, da so azerbejdžanski protiletalski topovi streljali na letala perzijske vojske, ki so metala letake s proglasom perzijskega ministrskega predsednika. Poročilo dodaja, da so se začeli na prelazu, ki vodi v Azerbejdžan, težki boji. Načelnik perzijskega glavnega stana je izjavil, da so izgube vladnih čet lahke in da se vedina azerbejdžanskih sil predaja kjer koli more.

VESTI V 1 STAVKU

— Britanska obveščevalna agencija je javila, da so aretirali v letalskem zaklonišču na železniški postaji v Hanovru Edelo Lotar, bivšo glavno stražnico v zloglasnem koncentracijskem taborišču v Buchenwaldu, ki so jo že dalje časa iskali.

— Na nizozemski ladji «Johan Oldenbardenveldt» so na poti iz Bombaja v Mombasi izbruhnili neredi, ki so jih povzročili nemški vojni ujetniki, politični internirancі in osebje trgovskih ladij, ki so na tem, da jih iz Indije pošljejo domov.

— Politični jetniki, ki so zaprti v pokrajinski ječi v Madridu, so pričeli v soboto v znak protesta proti zlostavljanju in nepravičnim kaznim z gladovno stavko.

— S ponedeljkom so v Veliki Britaniji zaradi pomanjkanj premoga ukinili številne potniške vlake na stranskih in glavni progah.

— Zaradi konca stavke v Ameriki bodo spet lahko začeli prihajati v Evropo božični zavitki, čeprav bodo morda prispeli nekoliko pozno.

— Iz Torina poročajo, da je obnovitveno posojilo že preseglo znesek 5 milijardi lir in da je največ podpisnikov med malimi hranitelji.

Dogodki v Krfskem prelivu

Britanija zahteva opravičilo in odškodnino

V nasprotnem primeru pred VS

LONDON, 11. decembra. — Po izjavi, ki so jo objavili snoči v Londonu, ja britanska vlada zahtevala od Albanije, naj se v štirinajstih dneh opraviči in ponudi odškodnino za škodo ter za izgube življenj ob priliki neizzvanega napada na edinice britanske mornarice v Krfskem prelivu. Če ne bo ugodila zahtevi, bo Britanija predala vprašanje Varnostnemu svetu.

Nota izjavlja, da je «nemogoče, da bi bile mine položene v obsegu akcijskega radia kakih sto baterij brez sodelovanja ali vsaj vednosti albanskih oblasti» ter dodajo, da so mine, ki so jih v prelivu odstranili meseca novembra, položene malo prej, preden sta bila poškodovana britanska ruška.

Nota nadaljuje: «Vlada Njegovega Veličanstva mora iz tega sklepati, da je albanska vlada bodisi položila omenjene mine ali pa vsaj vedele za minsko polje. Albanska vlada je torej s tem očitno prekršila mednarodne zakone.»

«Vlada Njegovega Veličanstva zahteva, naj se ji opravičijo za neizzvane napade na britansko vojno mornarico 15. maja in 22. oktobra tega leta in ji zagotove, da se kaj takega ne bo ponovilo. Poleg tega zahteva, naj ji plačajo odškodnino za škodo, ki sta jo utrpeli ladji britanske vojne mornarice 22. oktobra in v celoti plačajo odškodnino družinam 44 častnikov in mornarjev, ki so izgubili življenje zaradi akcije albanske vlade.

«Ta akcija je bila nedvomno kršitev mednarodnih zakonov in grožnja za mednarodni pomorski promet, za zavarovanje, glede katerega so pokazali skrajno brezbrižnost. Poleg tega mora pojasniti, da je treba imeti to dejanje za namerno sovražno proti vladi Njegovega Veličanstva, ker je albanska vlada vedela, da se ladje britanske mornarice poslužujejo Krfskega preliva, sklicujoč se pri tem na pravico do tega po mednarodnih zakonih.

«Ker je vprašanje tolike važnosti glede na varnost življenja no morju in dogodkov, ki iz tega izvirajo, je vlada Njegovega Veličanstva prisiljena zahtevati takojšen odgovor.

«Če v 14 dneh po predaji te note ne bo prejela zadovoljivega odgovora, bo vlada Njegovega Veličanstva izbrala drugo pot in bo predložila vprašanja Varnostnemu svetu, in sicer zato, ker ga ima za resno grožnjo in kršitev mednarodnega miru in varnosti, ki odkriva kriminalno brezbrižnost za varnost nedolžnih mornarjev katere koli narodnosti, ki se poslužujejo na podlagi zakonov mednarodnih poti.»

POLJSKI SOCIALISTI ZA «BLOK LJUDSKIH STRANK»

Varšava, 11. decembra

Poljska socialistična stranka je z ozirom na skorajšnje volitve naslovila na narod poziv, v katerem najprej omenja, da morajo te volitve pokazati politično zrelost poljskega naroda, potem pa zatrjuje, da se Poljska ne sme oddaljiti ali zapustiti poti, po kateri je hodila doslej, to je poti socialnih reform, reform, ki so dale kmetom zemljo, ki jo obdelujejo, delavcem pa tovarne, v katerih delajo. Apel se končuje s pozivom na vse državljane, najsi bodo kmetje, delavci ali intelektualci, da glasujejo za «blok ljudskih strank».

ZANIMIVOSTI

V Veliki Britaniji so ustavili pobiranje prispevkov za postavitev spomenika v čast predsednika Roosevelta v Londonu. Upravnik odbora sir Campbell Stuard je izrazil zahvalo za sijajni odgovor občinstva, ki je v šestih dneh darovalo vsoto 40.000 funt šterlingov, ki je bila predvidena za kritje stroškov. Tiste, ki bi želeli darovati denarne prispevke, so povabili, naj jih darujejo v korist drugega fonda; in sicer za postavitev kapele v katedrali sv. Pavla v spomin padlim Američanom.

* * *

Poljski ministrski predsednik Osobka Morawski je otvoril v Varšavi v narodnem muzeju razstavo angleškega slikarstva, ki jo je organiziral «British Council.»

* * *

V Združenih državah dobiva vsak mesec zaradi invalidnosti podporo približno 1,647.000 veteranov, ki so bili ranjeni v ameriških oboroženih silah med drugo svetovno vojno. Podpore znašajo od 14 do 360 dolarjev na mesec ter so odvisne od stopnje invalidnosti.

* * *

V Švici se je primerila na železniški progi Bern — Neuchatel težka železniška nesreča. Iz doslej še ne ugotovljenih vzrokov je iztiril vlak; izpod ruševin so izvlekli 13 težko ranjenih oseb, izmed katerih sta dve že umrli.

TRŽAŠKA KRONIKA

18 čistilcev min odpuščenih zaradi kolaboracionizma

Dva iz disciplinskih razlogov

V zadnjih dneh je krajevni tisk objavil zmotne komentarje in poročila o odpustu dvajsetih čistilcev min in bomb.

Pristojne oblasti so izjavile, da so osemnajst članov omenjenega oddelka odpustile po dolgih in obširnih preiskavah. Ti odpuščeni možje so prostovoljno sodelovali z nemškimi nacističnimi ter italijanskimi fašističnimi oblastmi, in sicer po 8. septembru 1943; med njimi so tudi bivši člani nemških vojaških in polvojaških organizacij, kakor tudi bivši člani fašistične vojske in podobnih formacij.

Dve nadaljnji osebi so odpustili zaradi prekrškov notranje discipline.

DELEGACIJA ZDRUŽENJA ITALIJANSKIH PARTIZANOV V TRSTU

Il Rima je v ponedeljek ponoči prispala v Trst delegacija Narodnega združenja italijanskih partizanov (A.N.P.I.), ki je na poti v Beograd, kjer bo poskrbele za vrnitev italijanskih ujetnikov iz Jugoslavije v domovino.

Komisijo sestavljajo narodni predsednik združenja A.N.P.I. Ilio Barontini, bivši španski borec ter poveljnik garibaldinskih brigad, s katerimi se je boril skupno z jugoslovanskim ministrom Baeblerjem, poveljnik partizanske brigade «Garibaldi» Giuseppe Maras, Mario Fantacci in Grassi, legendarni Verdi, poveljnik divizije Osoppo-Friuli.

Komisija, namerava danes odpotovati v Beograd.

Požar v pristanišču

V ponedeljek ob 20.30 je iz neznanih vzrokov v neki baraki, ki je bila napolnjena s premogom, na pomolu št. 5 v pristanišču Duca d'Aosta, nastal požar.

Na poziv civilne policije so takoj prispeli gasilci, katerim je v eni uri in pol uspelo požar omejiti in udušiti. Unicena je baraka in večina premoga. Škoda še ni ugotovljena.

PREHRANA

Bele testenine in mehki sir. Danes se je začelo razdeljevanje obroka 1000 gr belih testenin in 100 gr mehkega sira za vse skupine potrošnikov v mestu in v občinah pokrajine. Konec razdeljevanja testenin 31. t. m., konec razdeljevanja sira 16. t. m. Cene: bele testenine 26 lir za kg; mehki sir 120 lir za kg.

Sladkor za bolnike. Danes so začeli razdeljevati bolnikom v mestu in občinah pokrajine obrok sladkorja za mesec december. Konec razdeljevanja 31. t. m.; cena 125 lir za kg.

Razprava zaradi orožja na sedežu Akcijske stranke

Sodišče je doslej dva obtoženca oprostilo, enega spoznalo za krivega, proti predsedniku in tajniku stranke pa se bo razprava nadaljevala 17. decembra

Zavezniško vojaško sodišče je včeraj oprostilo dva izmed treh mladeničev, ki so jih aretirali 28. novembra t. l. zaradi obtožbe nezakonite posesti orožja v zvezi z najdbo orožja na sedežu Akcijske stranke, v ulici Zudecche št. 1. Orožje sta odkrili zavezniška in civilna policija. Oproščenca sta čuvaj Pietro Angelucci, star 26 let ter Giuseppe Antinoro, star 19 let, brez bivališča, ki je tisto noč, ko je policija napravila preiskavo, prenočeval na sedežu stranke.

Tretji obtoženec 19 letni čuvaj Michele Bartoli stanujoč v ulici Negrelli 16, je bil spoznan za krivega nezakonite posesti enega samokresa in 6 nabojev. Obsodbo bo sodišče izreklo po razpravi proti dvema drugima obtožencema, in sicer Ercolu Mianiju in stotniku Guidu Rovelliju, ki sta predsednik in tajnik Akcijske stranke s sedežem v ulici Zudecche in so ju aretirali po preiskavi zaradi obtožbe nezakonite posesti orožja.

Sodišče je razpravo proti Mianiju in Rovelliju na zahtevo javnega tožilca preložilo na 17. december.

Sodišče je prav tako sprejelo zahtevo javnega tožilca, na osnovi katere so Mianiju in Rovelliju do razprave odrekli začasno svobodo. (Predhodno sta oba obtoženca bila na svobodi proti plačilu kavcije po 100.000 lir.).

Major F. C. S. Bayliss, ki je na tej razpravi v Trstu prvič kot javni tožilec, je obrazložil ta ukrep, ces da bi bile nadaljnje preiskave glede obeh obtožencev otežkocene, če bi ostala na svobodi, čeprav proti kaveiji. Ob koncu razprave, ki je trajala ves dan, so branilci: odvetnik Mario Ferluga, Umberto Turola in Antonio Tromba skušali pregovoriti sodišče, naj bi odrzalo svoj prvotni sklep, da bi obtožencem dovolili začasno svobodo.

V nasprotju z zahtevo javnega tožilca, so branilci zatrjevali, da Miani in Rovelli nista zavzemala v stranki mest predsednika in tajnika, kar jima pripisujejo. Sodisce je pripomnilo: «V obtožnici ni govora o njunih položajih.» Obramba je odvrnila: «Da, toda v zadnjem času se je tisk več dni skliceval na njuna domnevna položaja v stranki.»

Ob tej priliki je posegel vmes javni tožilec ter dejal: «Tu je sodišče, ne pa tiskovni urad».

IZJAVE JAVNEGA TOŽILCA

Obtožba je pričela svoja izvajanja na razpravi proti trem mladenicem z izjavo, da je v prvih jutranjih urah 28. novembra policija izvedla preiskavo, pri kateri je iskala orožje in strelivo. Policija je vstopila v poslopje številka 1 v ulici delle Zudecche in med preiskavo našla pod blazino na postelji, kjer je spal varuh lokala Bratoli, samokres in 6 nabojev. Ko so nadaljevali s preiskavo, so našli ostalo orožje. Skupno so našli tri samokrese, 405 okvirjev streliva, tri metre zažigalne vrvice, 23 kosov eksplozivne želatine in 9 ročnih bomb.

Major Bayliss je poudaril, da je to edino orožje, ki so ga našli na sedežu in da je časopisje objavilo drugačna poročila.

Agent policije Julijske krajine Antonio Montroni je izjavil, da je našel pod vzglavjem postelje, katero je uporabljal Bratoli, samokres, ki ga je na razpravi takoj spoznal. Druga priča, nadzornik Giorgio Mai, je izjavil, da je Bratoli na vprašanje odgovoril, da hrani samokres v svojo osebno varnost, ker so nekaj mesecev prej vrgli proti sedežu stranke v ulici delle Zudecche več ročnih bomb. Na branilčevo vprašanje, kako ve, da je posteljo, v kateri so našli samokres, uporabljal Bratoli, je nadzornik odgovoril, da mu je to povedal Bratoli sam.

Obe priči sta izpovedali, da je ob prihodu policije drugi čuvaj Angelucci spal v veži, ki je predeljena s steno, medtem ko je Antinoro spal v neki drugi sobi.

Policijski agent Antonio Basso je izjavil sodišču, de je pri preiskavi našel dva samokresa, prazen tok za samokres in škatlo z ročnimi bombami, strelivom ter zavoj z eksplozivi, in sicer v garderobi ki je pripadala k prostoru, v katerem sta spala Angelucci in Bratoli. Dodal je, da ni bilo videti, da bi stvari bile skrite. Potrdil je tudi izjavo, da sta Angelucci in Antinoro ob prihodu policije spala.

Branilec je začel z izpraševanjem pri Bratoliju, ki je član Akcijske stranke in varuh na njenem sedežu od junija letošnjega leta. Ta je zanikal, da bi bil samokres pod zglavjem njegov in je izjavil, da ni vedel za orožje v poslopju. Dodal pa je da je priznal nadzorniku Maiju, da je imel samokres v svojo osebno obrambo zaradi prejšnjih bombnih napadov na poslopje. Priznal je tudi, da je spal na sedežu stranke. Branilec je izjavil, da lahko preskrbi dokumente, da se je Bartoli bojeval v osvobodilnem gibanju.

Pri zaslišanju je Bratoli dejal, da je Antinoro njegov znanec in da mu je prenočišče dal dva dni pred preiskavo.

Med zaslišanjem obtoženca Angeluccija je skušal branilec dokazati, da je bil prostor, kjer so našli orožje, pristopen vsakomur, ki je vstopil v lokal, ker vrata niso bila zaklenjena. Tudi ta obtoženec je izjavil, da ni vedel za orožje. Branilec je poudaril, da je Angelucci prebil 20 mesecev v nemškem ujetniškem taborišču, ko so ga ujeli po 8. septembru 1943.

Antinoro je brez dvoma prava slika nesrečnega brezdomca, kot se je sam imenoval. Izjavil je, da je po porušenju njegovega doma med bombardiranjem in smrti svojih staršev stopal po ulicah in da je odšel na sedež Akcijske stranke, da bi našel streho.

Dva člana vodstva Akcijske stranke sta izjavila, da sta našla orožje 25. julija 1945, ko sta prevzela prostore za stranko. Dodala sta, da sta o tem obvestila zadevni urad za odstranjevanje bomb in min in da so orožje odstranili brez nadaljnjega preiskovanja. Eden izmed obeh, Giovanni Bracci, je izjavil da je pregledal sedež po odstranitvi orozža in da ni našel nobenega drugega.

Na vprašanje tožilca, če si moreta misliti, da sta prezrla orožje sta oba odgovorila, da je bilo poslopje poprej zasedeno po novozelandskih četah, ki so pustile v njem orožje. Zanikala sta tudi, da bi vedela za orožje pred preiskavo. Tudi neki tretji član vodstva je zatrdil, da je za orožje zvedel šele iz časopisja. Izjavil je, da na sejah vodilnega odbora niso nikoli razpravljali o možnosti, da bi bilo v poslopju orožje.

Dva člana oddelka za odstranjevanje min in bomb sta izpovedala, da sta res nekako v mesecu juliju preteklega leta odstranila orožje s sedeža Akcijske stranke.

Po kratkih zaključkih tožilca in branilstva je sodišče izjavilo, da je kljub temu, da je obramba v bistvu sama obdolževala Antinoro dokazano, da se je ta mudil na sedežu stranke samo slučajno. Nikakega dokaza ni, je izjavilo sodišče, da bi vedel za orožje v poslopju in niti ne da bi lahko vedel zanj. Zato je nedolžen.

Sodnik je nadaljeval: «Angelucci in Bratoli sta oba plačana namestenca, ki sta podnevi opravljala službo čuvajev. Ali sta vedela in ali je mogoče meniti, da sta vedela za orožje v prostorih? Glede Angeluccija ne vidim nobenega dokaza. Ko je bila preiskava, je spal. Stavilu mu niso nobenega vprašanja in zato tudi ni bilo nobenega odgovora. Zato ni kriv.

Sodnik je izjavil, da je bil Bratoli ko so našli orožje in kot je priznal v službi. Bil je prisoten vsaj pri enem delu preiskave. Dokazi policije so jasni in popolnoma medsebojno v skladu. Bratoli je bil očividno lastnik samokresa, ki so ga našli pod blazino. To pa ne pomeni da je on vedel za ostalo orožje v prostorih in mu tudi nisem pripravljen tega pripisovati. Zato ga imam za krivega posesti samokresa in pripadajočega streliva.»

Sodnik je izjavil, da sodbe ne bo izrekli, ker ne more pojasniti odgovornosti Bratolija, dokler ne bo razprave proti Mianiju in Rovelliju, ki bo prihodnji teden.

JULIJSKA KRAJINA

Aretacija 9 članov Akcijske stranke

Trst, 11. decembra

Dopisnik VZN je izvedel iz uradnega vira, da so aretirali 9 oseb, ki so člani izvršnega odbora akcijske stranke. Obtoženi so, da so prekršili proglas št. 1, člen 4, odstavek 5, ker so bili v posesti orožja v via Zudecchi št. 1, 28. novembra t. l. brez dovoljenja Zavezniške vojaške uprave.

SNEŽNI ZAMETI NA PODROČJU PREDILA

Gorica, 11. decembra

V ponedeljek in včeraj je na področju Predila močno snežilo. Zametlo je ceste iz Kobarida v Livek in druge kraje. Težko je uporabna cesta med Kobaridom in Breginjem; vsem vozačem težkih vozil priporočajo, naj se oskrbe z verigami in sredstvi proti drsenju.

OBVESTILO POHABLJENCEM IN INVALIDOM

Trst, 11. decembra

Društvo pohabljencev in invalidov dela poroča, da bo 14. t. m. od 17. do 19. ure predsedstvo v ulici Duca d'Aosta št. 12 na razpolago tistim članom, ki preteklo nedeljo niso prišli na sestanek ter niso zaradi tega prejeli navodil o dobavi premoga, razdelitvi živil in nakazil za odeje.

NADALJEVANJE POGAJANJ ZA SPLOŠNI INDUSTRIJSKI SPORAZUM

Trst, 11. decembra

Urad za delo pri Zavezniški vojaški upravi sporoča:

«Nadaljevanje pogajanj za splošni industrijski sporazum, ki so bila tudi včeraj na Uradu za delo med Združenjem industrijalcev ter Delavsko zbornico in Enotnimi sindikati pod predsedstvom načelnika odseka za delo Zavezniške vojaške uprave majorja E. Scicluna, so preložili na danes ob 10.30 uri.

Včerajšnje razpravljanje je približalo obe strani zaradi razumevanja; lahko domnevamo, da bo kmalu dosežen sklep.

ODSTRANITEV VELIKE MINE IZ PRISTANIŠČA

Trst, 11. decembra

Včeraj dopoldne so čistilci min odpeljali v neko skladišče izven Trsta mino, ki je tehtala eno tono in ki so jo našli 5. t. m. pod pomolom 4, v pristanišču V. Emanuele delavci stavbnega podjetja I. C. A.

Mino, ki so jo položili Nemci malo pred odhodom iz mesta z namenom, da bodo razstrelili tisti del pomola, je policija zastražila od dneva odkritja do včeraj dopoldne. Medtem so na omenjenem kraju našli še druga razstreliva, in sicer 12 topovskih izstrelkov raznega kalibra, ki so jih čistilci min včeraj dopoldne odstranili ter prenesli na sedež v ulico G. Gallina.

Mesteca v Združenih državah

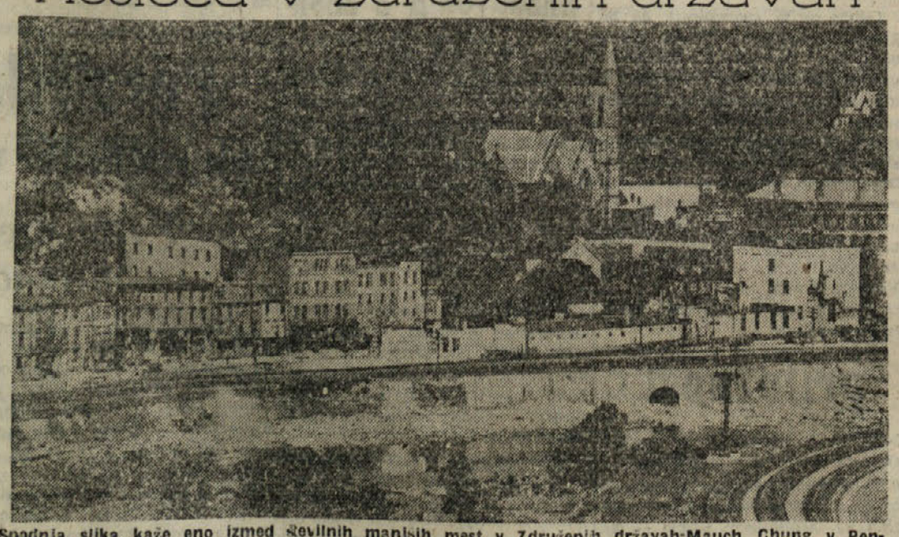

Spodnja slika kaže eno izmed številnih manjših mest v Združenih državah Mauch Chung v Pensilvaniji. Mestece je sedež okraja Carbon in leži v gorskem premogovnem področju ob reki Lehigh. Prebivalcev ima nekaj nad 3000. Mauch Chung je bil kraj, kjer so v Združenih državah prvič poskusili železnico, ki je delovala na podlagi načela težnosti.

GORICA

Področna odredba št. 120 C

Popravek k omejitvam GLEDE UPORABE ELEKTRIČNEGA TOKA

Guverner za goriško področje podpolkovnik Fred O. Mavis je izdal področno odredbo št. 120 C, s katero odpravlja in nadomešča odstavek št. 1 področne odredbe št. 120, kakor sledi:

Uporabo električnega toka za razsvetljavo stanovanj in za druge domače potrebe je treba omejiti na 180 KW na mesec za družine do 4 oseb. Za vsako nadaljnjo osebo so dovolili se 30 Kw na mesec.

V primeru, da so stanovanja ali druge prostore, ki imajo samo en števec, preuredili in v katerih stanuje več kot ena družina in da je skupna uporaba omejena na stopnišče ali vhod, bo lahko vsaka družina razpolagala z navedeno količino. V primeru pa, da živita dve ali več družin v istem stanovanju, ki ni preurejeno za ločeno uporabo (z enim števcem) in kjer stanovalci skupno uporabljajo kuhinjo, kopalnico, stranišče in druge sobe, bo mogla vsaka nadaljnja družina uporabiti 135 Kw na mesec, če je sestavljena iz 4 članov in 25,5 Kw na mesec za vsako nadaljnjo osebo do največ skupno 225 Kw mesečno.

Vsi drugi predpisi, ki so jih izdali s prejšnjimi ukazi o racioniranju električnega toka, ostanejo v polni veljavi.

Odredba stopi v veljavo dne 12. decembra t. l. ob 24 uri.

Devet mesecev zapora za napad na stražnika

Dne 4. novembra je v dvorani Mazzini na korzu Verdi 47 letna Zora Zej, stanujoča v ulici Balamonti, napadla civilnega stražnika, ki ji je zbranil vstop v dvorano, ker je bila očividno nekoliko vinjena. Zejeva se je upirala in poskušala udariti stražnika s steklenico, nato pa ga je zgrabila za nogo in mu strgala hlače. Tedaj pa so jo aretirali. Včeraj se je Zejeva morala zagovarjati za dejanje pred sodiščem zaradi obtožbe nasilstva nad službujočim javnim organom. Sodišče jo je spoznalo za krivo in jo obsodilo na 9 mesecev zapora.

Ugotovitev istovetnosti umorjenega moškega

Včeraj so ugotovili istovetnost umorjenega moškega, ki so ga našli v nedeljo v panoviškem gozdu. Gre za 39 letnega vrtnarskega delavca Karla Makuca, stanujočega v Kronbergu št. 96. Spoznala ga je njegova sestra, ki se je včeraj javila na policiji, da bi prijavila izginotje brata, ki so ga pogrešali z doma od 9.30 v nedeljo 8. t. m.

Policija sporoča, da so pri umrlem našli nekaj predmetov. Nobenega sledu pa ni o listnici in kolesu, s katerim se je Makuc odpeljal z doma. Prav tako manjkajo vsi osebni dokumenti, kar daje misliti, da gre za roparski umor.

Sestra, ki je bila vznemirjena zaradi bratovega izginotja, je izvedela iz časopisja o najdbi trupla; odšla je na policijo, ker je opis odgovarjal njenemu bratu. Policija ji je pokazalo truplo, kjer je v njem takoj spoznala brata.

Makuc je bil v službi pri posestniku v Kronbergu Antonu Poberaju. Vpisan je bil SIAU, toda zdi se, da se s politiko ni ukvarjal in opisali so ga kot mirno osebo. Brivec Kravos, h kateremu je Makuc zahajal, je izjavil, da mladeniča v nedeljo zjutraj ni videl.

Proti večeru včeraj so izvedli obdukcijo, ki pa še ni končana. Policija je uvedla preiskavo, da bi razčistila zločinski umor.

PRIJAVA PRIDELKA KORUZE IN ČINKVANTINA ZA LETO 1946

Goriško okrožno kmetijsko nadzorništvo opozarja kmetovalce, pridelovalce koruze in činkvantina, da po splošni odredbi št. 60 Z.V.U. poteče zadnji rok za prijavo pridelka koruze in činkvantina nepreklicno 14. decembra 1946. Prijava je obvezna tudi, če je bil pridelek zaradi neugodnih vremenskih razmer zelo majhen, ali če je popolnoma izostal. Prijavo je treba napraviti na pristojni Občinski kmetijski urad. V goriški občini stanujoči kmetovalci naj napravijo prijavo pri Občinskemu kmetijskemu uradu — korzo Roosevelt št. 5, II nad. med 8 in 12. uro dopoldne.

Podaljšanje obrtnih dovolilnic

Trgovska zveza poziva vse, ki imajo splošna trgovska dovoljenja, tako za javne obrate (kavarne, bare, restavracije, gostilne, krčme, hotele, kleti, hleve garaže, posredniške itd.) kakor tiste, ki imajo dovoljenja, ki jih je izdala občina (dovolilnice za trgovino na debelo in drobno, krošnjarne, pekarne, urarje, itd.), da iste pošljejo na Zvezo v ulici IX. avgusta št. 11, prvo nadstropje, ki bo oskrbela podaljšanje.

Dovolilnice sprejemajo vsak dan izvzemši ob sobotah od 14. do 17. ure in jih bodo sprejemali do 20. decembra.

PREHRANA

Živila za brezposelne. Danes se je začelo izredno razdeljevanje racioniranih živil brezposelnim, in sicer: 400 gr sladkorja, cena 160 lir za kg; 1 dcl semenskega olja, cena 210 lir za liter; 2000 gr testenin, cena 26 lir za kg. V mestu razdeljuje omenjena živila trgovina «La Provvida» v ulici Petrarca.

BOMBI V STANOVANJE

V nedeljo zvečer so v Tržiču v ulici Perugia št. 9 neznanci odvrgli dve ročni bombi.

Policija je javila, da je povzročena škoda malenkostna; žrtev ni bilo.

RADIO TRST I

263,2 m - 1140 kc

Sreda, 11. decembra

17.30 skladbe Čajkovskega; 18 radijski razgovori; 18.15 ples ob čaju; 18.45 razvoj krajevne industrije; 19 lahka glasba; 20 vesti; 20.15 različna glasba; 20.40 ameriška simfonična glasba; 21.15 zanimivosti; 21.30 orkester Nicelli; 22 za vsakega nekaj; 23 zadnje vesti; 23.15 nočno zabavišče; 24 zaključek.

RADIO TRST II

279 m - 1079 kc

Sreda, 11. decembra

17.30 glasbeni program; 18 predavanje: Fjodor Mih. Dostojevski; 18.15 plesna glasba; 18.45 predavanje: Pohod kolobarskega hrošča; 19 lahka orkestr. glasba; 19.30 oddaja odreda Jugosl. armade; 20 napoved časa - vesti; 20.15 predavanje: Zbiranje poštnih znamk; 20.30 vaški kvintet; 20.40 ameriška simfonična glasba; 21.15 romantični skladatelji; 22 za vsakega nekaj; 23 napoved časa - zadnje ital. vesti; 23.15 zadnje vesti v slov., čitanje sporeda; 23.30 plesna glasba; 24 zaključek.

Četrtek, 12. decembra

7 otvoritev, koledar; 7.10 jutranja glasba; 7.30 vesti v slov.; 7.45 vesti v ital.; 8 pestra glasba; 8.30 zaključek; 11.30 operne melodije; 12 predavanje: Pradomovi zimskega sporta; 12.15 filmska glasba; 12.45 napoved časa, vesti v slov., 13 vesti v ital.; 13.15 glasba po željah; 14 predavanje: Londonska borza; 14.10 čitanje sporeda, zaključek.

17.30 plesna glasba; 18 ženska ura; 18.30 slavni violinisti; 18.45 predavanje: Slovenska književnost; 19 baletna glasba; 19.30 predavanje: Sodobne osebnosti; 19.45 glasbene slike; 20 napoved časa, vesti v slov.; 20.15 Primorska v francoski književnosti; 20.30 klavirska glasba; 21 slušna igra: Ana Christie; 22.45 pestra glasba; 23 napoved časa, zadnje vesti v ital.; 23.15 zadnje vesti v slov.; čitanje sporeda; 23.30 plesna glasba; 24 zaključek.

KRITIKE TEHNIČNEGA NAPREDKA V ZSSR

Moskva, 11. decembra

«Reuterjev» moskovski dopisnik poroča o kritiki proti sovjetskim konstruktorjem, češ da so prepočasni pri izdelovanju instrumentov za znanstveno in industrijsko nadzorstvo ter merjenje. To resno zavlačuje napredek v vseh panogah industrije ter znanosti. Izdelovanje omenjenih tehničnih naprav je življenjsko važno za obnovo sovjetskega gospodarstva in za uspeh petletke.

Načelnik oddelka za izdelovanje tehničnih instrumentov Mihail Vizounov je ostro kritiziral pomanjkljivosti, ki so jih opazili na tem življenjsko važnem področju. Vizounov je član «Gosplana» (komisije za načrtno gospodarstvo v Sovjetski zvezi). Njegovi komentarji so bili vzrok, da so pred nedavnim določili v sovjetskem preračunu za leto 1946 5 milijard rubljev za «pospeševanje nadaljnjega razvoja gospodarske in vojaške moči Sovjetske zveze.

Dopisnik pripominja, da v sedanjih razmerah pripisujejo temu razvoju velikanski pomen. Vsota, ki so jo določili v preračunu, je dva in polkrat večja od vsote, ki so jo za takšne namene določali v preteklosti.

Vizounov je izjavil: «Vlada je že januarja sklenila, da bo organizirala izdelovanje instrumentov za laboratorije, instrumentov za kontroliranje in merjenje ter kemičnih preiskuševalnih sredstev. Ustanovila je ministrstvo za stroje in instrumente, ki naj bi vodilo načrte za razvoj naše narodne industrije ter za izdelovanje instrumentov.»

«Od tega sklepa je preteklo že devet mesecev. Kaj je bilo od takrat storjenega? Kakor prej, tako tudi zdaj dvesto industrijskih podjetij, ki so se specializirala za izdelovanje raznih instrumentov ter laboratorijskih naprav, nima nikakega učinkovitega tehničnega vodstva.»

TITO SPREJEL PRAVOSLAVNE DOSTOJANSTVENIKE

Beograd, 11. decembra

«Tanjug» poroča, da je maršal Tito v petek sprejel patrijarha srbske pravoslavne cerkve Gavrila, metropolita Josifa, škofa Nektarija ter podpredsednika prezidija srbske ustavodajne skupščine dona Milana Smiljanića. «Tanjug» dostavlja, da so bili razgovori med maršalom Titom in visokimi dostojanstveniki srbske pravoslavne cerkve v prisrčnem in prijateljskem ozračju.

— Za predsednika zionističnega kongresa, ki zaseda v Baslu, so s 191 glasovi proti 48 izvolili dr. Chaima Weizmanna.

ALEXANDER ARNO 18.

WANG-HO

Halle je bil videti zelo dobre volje.

— Povejte no, Nuber — je vprasal brez ovinkov: — kaj je ta knjiga?

Nuber je pristopil, nataknil očala in vzel knjigo v roke.

— Saj vendar vidite: čitam jo — je mirno dejal: — Oh, zelo zanimiva in poučna knjiga.

Halle je izbruhnil v smeh.

— Tega si nikoli ne bi mislil o vas: čitatelj kriminalnih zgodb.

Nuberja to ni spravilo s tira.

— V življenju je vse relativno — je dejal in v naglici prelistal knjigo.

— Prišel sem do petega poglavja: «Umor v opčji kletki». Zagotavljam vas, da...

— Umor v opčji kletki? — je ponovil Halle. — Nekaj izrednega fantastičnega... — se je Halle še naprej nevzdržno smejal. — Dajva, dajva, govoriva o čem drugem, sicer mi bo od smeha počil želodec...: kriminalni nadzornik Nuber in policijske zgodbe... govoriva kaj drugega.

— Kakor želite — je dejal Nuber, ki je ohranil vso mirnost in flegmatičnost. — Je kaj novega?

Halle si je obrisal od smeha solzne oči in odgovoril:

— Gora novic. V prvi vrsti neka zasebna zadeva. Če se ne motim, ste vložili vaš denar v prvi vrsti v Isheimove delnice... Krožijo čudne in nepotrjene govorice o tej družbi. Morda gre za lažno govoričenje, ali pa tudi samo za borzijanski trik. Toda dejstvo je, da delnice znatno padajo. Včeraj so še bile sto pet, danes pa so padle že na ena in devetdeset. Hotel sem vas na to opozoriti, da bi pravočasno kaj ukrenili. Osebno me stvar sicer nič ne zanima, se razume...

— Najlepša vam hvala za vaš trud — je dejal Nuber s precejšnjo toplino v glasu, ki je bila Nuberju neobičajna. Zadevo sem že uredil. Delnice sem včeraj še precej dobro prodal.

— To me zelo veseli.

— Še kaj drugega novega?

— Hm.... Iz reke so potegnili neko moško truplo. Iz nekaterih podrobnosti bi bilo moči sklepati, da gre za samomor, toda...

— Toda?

— Morda se motim, toda v oči mi je padla neka posebnost.... Možak se piše Krum in v zadnjih dneh je bil zaradi nekih zaupnih zadev dvakrat v našem uradu... Vam je o tem kaj znanega?

— Kdo je govoril s Krumom?

— Nadzornik Fleischer, obakrat... Poročal mi je, da je bil Krum pripravljen nekaj izpovedati, da pa je zahteval dvajset tisoč nagrade. Jasno, ni imelo niti smisla razpravljati.

— To, kar mi pravite, je brez dvoma zelo važno. Na vsak način mislim, da bom mogel v teku današnjega dneva dokazati zvezo med Krumovim prihodom v naš urad in njegovo nepričakovano smrtjo.

— Nikar ne bodite tako samozavestni v svojih trditvah. V ostalem pa, kako daleč je preiskava o Olbrigovem primeru? Vsak dan pričakujem poročilo, ker želijo biti predstojniki o zadevi obveščeni...

— Bodite brez skrbi. Preiskava je zaključena in morilca bomo po vsej verjetnosti aretirali še danes.

Halle je presenečeno pogledal svojega podrejenega.

— Danes boste aretirali morilca?... in to mi poveste šele zdaj in tako, kot bi šlo za neko samo po sebi umevno stvar?

— Preden bova govorila o tej bližnji aretaciji, bi vas prosil, da mi poveste še ostale novosti. Ali ste mi povedali že vse?

— Bili sta še dve drugi radio oddaji.

— In vam jih ni uspelo razčleniti?

— Ne: Bili sta zapleteni kot vse ostale. Vendar, morda je to tudi kak nepridiprav, ki mu ugaja to, da se norčuje iz nas.

— Tega ne verjamem, ker je v tej zadevi neki sistem. Pomislite: že nekaj tednov sem, vsak drugi dan, ujamemo eno ali dve tajni oddaji. Razgovarjal sem se z nekim tehnikom, ki mi je dejal, da stvar ni tako preprosta. Za oddajanje je treba imeti nekaj tehničnega znanja, pa tudi specialne aparate in naprave. Vam je uspelo določiti smer, kjer naj bi bila ta tajna postaja?

— Da: vsaj eno izmed poročil je gotovo prišlo iz vzhodnega dela mesta. Tu, poglejte: to je besedilo.

Nuber se je sklonil nad kos papirja in dolgo ter tiho preučeval skrivnostne besede in številke; iz žepa je potegnil beležnico in si z vso pazljivostjo prepisal besede in številke:

«766 delajo puščavo 37 družijo 180 in in 910 hrapav in krvaveč.»

Tako, ta je. Zdaj pa še druga». *«126 dedov portret so 29 vendar zaklon 531 moral je 249 preiskave.»*

— To poročilo mora biti nekoliko spremenjeno — je Halle obžalujoče dejal.

— Zakaj?

— Zaradi *«in»*. Tudi če ima eden izmed obeh *«in»* svoj posebni pomen, je težavno reči, da morata biti dva *«in»*.

— Ah — je Nuber presenečeno vzkliknil. — Na nekaj mislim... Prav zares, moglo bi biti tako...

— Ali iščete ključ šifre? — je vprašal Halle.

— Ne, še ne. Toda nekaj se mi zdi. Ne bo dolgo, ko bom imel v rokah razčlenitev, ki nam bo omogočila dobiti dragocene informacije o «Nelzprosnih»...

— Tako, zdaj bomo aretirali Olbrigovega morilca. Ali hočete podpisati zaporno povelje?

Halle je vzel v roke listino in radovedno pogledal za imenom; ko ga je prečital, je začudeno vzkliknil.

— Ste ponoreli?

— Mislim, da ne.

— Toda tu ste vendar napisali: policijski nadzornik Fleischer...

— Seveda sem tako napisal. Saj vendar ne boste zahtevali od mene, da bom napisal, kako drugo ime, če je morilec vprav policijski nadzornik Fleischer. Dejal bi vam še nekaj: je član tolpe «Neizprosnih» in ravno on je bil tisti, ki jim je načrtno razkrival vse naše načrte.

Halle je šel nervozno z roko preko čela.

— Če je to, kar trdite, res, kako pa vam je vse to uspelo odkriti? Če se prav spominjam, niste na kraju zločina našli ničesar.

— Pravilno. Fleischer ni bil začetnik. Toda jaz sem pojasnil zadevo z nekaj prav enostavnimi ugotovitvami. Pazite!

(Nadaljevanje prihodnjič)

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.